



Brüssel, 20.11.2023
COM(2023) 712 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

IFRSi sihtasutuse, EFRAGi ja PIOBi 2022. aasta tegevuse kohta

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

IFRSi sihtasutuse, EFRAGi ja PIOBi 2022. aasta tegevuse kohta

1. ARUANDE EESMÄRK JA ULATUS

28. aprillil 2021 võttis Euroopa Liit vastu ühtse turu programmi¹. Selles on sätestatud integreeritud pakett, et toetada ja tugevdada ajavahemikus 2021–2027 ühtse turu juhtimist 4,21 miljardi euroga. Ühtse turu programmi määruks on standardimisprotsesside jaoks ette nähtud eelarvelised vahendid summas 220,5 miljonit eurot, millest 61 miljonit eurot eraldatakse selleks, et toetada kvaliteetsete rahvusvaheliste finantsaruandlus- ja mittefinantsaruandlus- ning auditeerimisstandardite väljatöötamist ja hõlbustada nende integreerimist liidu õigusesse.

Komisjon jätkab² ühtse turu programmi raames toetuste andmist kolmele finantsaruandluse ja auditeerimise valdkonnas tegutsevale organisatsioonile: 1) rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite sihtasutusele (IFRSi sihtasutus) seoses rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite (IFRSi raamatupidamisstandardid) arendamisega, 2) Euroopa finantsaruandluse nõuanderühmale (EFRAG) ning 3) avaliku huvi järelevalve nõukogule (PIOB). Neil kolmel organisatsioonil on oluline roll äriühinguid käsitleva avaliku teabe ja finantsteabe, aga ka kestlikkusteabe kvaliteedi, usaldusväärsuse ja kättesaadavuse tagamisel äriühingute aruannetes. Selle teabe eesmärk on edendada tõhusaid kapitaliturge, kaitsta äriühingute, investorite ja teiste äriühingutele kapitali pakkujate huve ning edendada ettevõtjate sotsiaalset vastutust, sealhulgas kestlikkust.

Määruse (EL) 2021/690 (millega luuakse ühtse turu programm) artikli 18 lõike 3 kohaselt peab komisjon koostama igal aastal aruande, milles käsitletakse IFRSi sihtasutuse tegevust rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite arendamisel, samuti üldiselt PIOBi ja EFRAGi tegevust, ning edastama selle Euroopa Parlamendile ja nõukogule. Käesoleva aruandega täidetakse see kohustus ja selles võetakse kokku nende kolme organisatsiooni tegevus 2022. aastal.

2. IFRSi SIHTASUTUS

2.1. JUHTIMINE

IFRSi sihtasutus on Delaware'i osariigi (Ameerika Ühendriigid) üldise äriühinguõiguse kohane mittetulundusühendus, mille peakontor asub Londonis (Ühendkuningriik). See asutati eesmärgiga töötada välja kvaliteetsete, arusaadavate, jõustatavate ja ülemaailmselt tunnustatud raamatupidamisstandardite ja kestlikkusteabe avalikustamise standardite ühtne komplekt ning edendada ja hõlbustada nende standardite kasutamist.

IFRSi sihtasutuse juures tegutsevad Rahvusvaheliste Raamatupidamisstandardite Nõukogu (IASB), mis vastutab IFRSi raamatupidamisstandardite arendamise eest, ning Rahvusvaheline

¹ Määrus (EL) 2021/690, millega luuakse siseturu ja ettevõtete konkurentsivõime programm (ELT L 153, 3.5.2021, lk 1–47).

² Varem anti toetusi vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta määrusele (EL) nr 258/2014, millega luuakse liidu programm, toetamaks teatavaid tegevusi finantsaruandluse ja auditeerimise valdkonnas aastatel 2014–2020, ja millega tunnistatakse kehtetuks otsus nr 716/2009/EÜ (ELT L 105, 8.4.2014, lk 1).

Kestlikkusstandardite Nõukogu (ISSB), mis vastutab kestlikkusteabe avalikustamise standardite arendamise eest. Kaks nõukogu on eraldiseisvad, kuid täiendavad teineteist.

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1606/2002³ (rahvusvaheliste raamatupidamisstandardite kohaldamise kohta) (edaspidi „IASi määrus“) kohaselt võib komisjon kinnitada uued või muudetud IFRSi raamatupidamisstandardid, võttes arvesse EFRAGi kinnitamisnõuannet. Komisjon annab IFRSi sihtasutusele IFRSi raamatupidamisstandardite arendamiseks rahalist toetust, et tagada nende kvaliteet ja kooskõla ELi avaliku huviga.

IFRSi sihtasutust juhib 22-liikmeline kuratoorium, kes ühiselt vastutab IASB ja ISSB üldise järelevalve ning nende liikmete ametisse nimetamise eest. Kuraatorite määramise alus on geograafilisel päritolul põhinev jaotus ja heakskiidu saamine järelevalvenõukogult,⁴ mis tegutseb avaliku sektori asutustega suhtleva ühenduslülina ja mille liige on ka komisjon.

Nii IASB-l kui ka ISSB-l on 14 liiget, kes on pärit eri riikidest ja kellel on kogemused mitmesugustes kutsealastes valdkondades, sealhulgas akadeemilised ringkonnad, raamatupidamine, kestlikkus, investeeringud, standardite koostamine, turu- või finantsregulatsioon ja standardite kehtestamine. IASB ja ISSB liikmed nimetatakse ametisse viieks aastaks ja neid võib üks kord ametisse tagasi nimetada. IASB esimees on Andreas Barckow ja ISSB esimees on Emmanuel Faber.

IFRSi sihtasutuse iga-aastane rahastamine ELi vahenditest on ette nähtud IASBga seotud tegevuseks IFRSi raamatupidamisstandardite valdkonnas, mitte IFRSi kestlikkusteabe avalikustamise standardite arendamiseks. Seepärast ei käsitleta käesolevas aruandes ISSB tegevust.

Kuraatorid nimetavad ametisse ka rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee 14 liiget, kelle ülesanne on tõlgendada IFRSi raamatupidamisstandardite kohaldamist ja anda juhtnööre finantsaruandluse küsimustes, ning IFRSi nõuandekogu liikmed.

2.2. TEGEVUS

2.2.1. STANDARDITE KEHTESTAMINE

IASB avaldas 2022. aasta juulis kolmandat tegevuskava käsitleva konsultatsiooni kohta tagasisidearuande, milles andis ülevaate oma prioriteetidest ja tegevusest aastatel 2022–2026. Kolm peamist strateegilist prioriteeti on järgmised: 1) säilitada IASB tegevuse strateegiline suund ja tasakaal, suurendada seejuures veidi jõupingutusi digitaalse finantsaruandluse arendamiseks ning parandada IFRSi raamatupidamisstandardite mõistetavust ja kättesaadavust; 2) liikuda edasi käimasolevate projektidega ning 3) lisada tööplaani finantsaruannetes käsitletav immateriaalne vara, rahavoogude aruanne ja kliimariskid.

IASB avaldas 2022. aasta septembris standardi IFRS 16 „Rendiarvestus“ muudatused, milles on täpsustatud, kuidas müüja-rentnik mõõdab tagantjärele müügi- ja tagasirenditehinguid.

³ EÜT L 243, 11.9.2002, lk 1.

⁴ Järelevalvenõukogusse, mille liige on ka komisjon, kuuluvad avaliku sektori asutused, kes vastutavad finantsaruandluse vormi ja sisu kehtestamise eest.

2022. aasta oktoobris avaldas IASB standardi IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ muudatused, et täpsustada, kuidas ettevõtja liigitab tingimustega laenulepingust tuleneva kohustise lühiajaliseks või pikaajaliseks.

2022. aasta novembris otsustas IASB käivitada kiirendatud projekti, et esitada rahvusvahelistest maksureformidest tingitud kitsa ulatusega muudatused standardi IAS 12 „Tulumaks“ kohta. Nende muudatustega kehtestatakse ajutine raamatupidamisarvestuslik erand edasilükkunud tulumaksu suhtes, mis tuleneb OECD teise samba näidiseeskirjade rakendamisest, samuti mõjutatud üksustele suunatud avalikustamismõõduid.

IFRSi sihtasutus ajakohastas ka IFRSi taksonoomiat, et võtta arvesse uute standardite ja muudatuste mõju⁵.

Täielik ülevaade standardite kehtestamisega seotud tegevusest, sealhulgas rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee tööst, on kättesaadav IFRSi sihtasutuse veebisaidil⁶.

2.2.2. UURIMISPROJEKTID

IASB jätkas 2022. aasta vältel arutelu peamiste finantsaruannete projekti üle, mille eesmärk on suurendada kogu maailmas läbipaistvust ja tulemusaruannete võrreldavust. IASB kavatses selle uue IFRSi raamatupidamisstandardi avaldada 2024. aasta esimeses pooles.

2022. aasta mais lisas IASB oma standardite kehtestamise programmi projekti „Dünaamiline riskijuhtimine“. Uue raamatupidamisstandardi alusel kavatakse arendada pangaportfelli intressimäära riski makromaandamise nõudeid ja asendada standardis IAS 39 „Finantsinstrumendid: kajastamine ja mõõtmine“ praegu kasutatav riskide maandamise käsitus, mille suhtes EL kohaldas erandit, et võimaldada makromaandamist. IASB kavatses avaldada standardi muutmise projekti 2025. aastal.

2022. aasta juunis viis IASB lõpule standardite IFRS 10 „Konsolideeritud finantsaruanded“, IFRS 11 „Ühised ettevõtmised“ ja IFRS 12 „Muude üksustega seotud huvide avalikustamine“ rakendamisejärgse läbivaatamise ning järeldas, et nende kolme standardi nõuded toimivad kavandatud viisil ja on eesmärgipärased. IASB pidas viit küsimust vähetahtsaks; neid võib arutada, kui need nimetatakse järgmise tegevuskava konsulteerimise käigus prioriteetideks.

2022. aasta juulis otsustas IASB alustada standardi IFRS 9 „Finantsinstrumendid – väärtuse langus“ rakendamisejärgset läbivaatamist ja arutas esimese etapi projektikava, tehes kindlaks küsimused, millega tuleb tegeleda. Taotlus teabe saamiseks avaldati 2023. aasta mais.

2022. aasta septembris alustas IASB standardi IFRS 15 „Kliendilepingutest saadav müügitulu“ rakendamisejärgset läbivaatamist. Eesmärk on avaldada 2023. aasta juunis taotlus teabe saamiseks.

2022. aasta detsembris otsustas IASB pärast mahukat uurimist, sidusrühmade kaasamist ja analüüsi lisada oma standardite kehtestamise programmi projekti „Äriühendused – avalikustamine, firmaväärtus ja selle langus“. Uus raamatupidamisstandard peaks tagama

⁵ Euroopa Liidult saadud rahaliste vahenditega toetatakse ka IFRSi taksonoomia õigeaegset ajakohastamist ning see on omakorda aluseks Euroopa ühtsele elektroonilisele aruandlusvormingule.

⁶ IFRSi sihtasutuse tööplaan: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/>; lõpetatud projektid: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/>.

finantsaruannete kasutajatele kasulikuma teabe ühinemiste ja omandamiste ning seejärel firmaväärtuse arvestamise kohta, säilitades ainult väärtuse languse mudeli.

2022. aasta lõpuks viis IASB ellu ka standardi IFRS 9 „Finantsinstrumendid – liigitamine ja mõõtmine“ rakendamisjärgse läbivaatamise ja jõudis järeldusele, et need liigitamis- ja mõõtmisnõuded toimivad ettenähtud viisil. Selle rakendamisjärgse läbivaatamise tagasisidele vastates seadis IASB esikohale kitsa ulatusega standardite kehtestamise projekti, et käsitleda konkreetseid liigitamis- ja mõõtmisnõudeid, sealhulgas neid, mis võivad mõjutada keskkonna, sotsiaalse ja juhtimisega seotud finantsvara raamatupidamist. Lisaks otsustas IASB lisada oma uurimisprojektide registrisse projekti amortiseeritud soetusmaksumuse mõõtmise kohta.

Täielik ülevaade uurimisprojektidest on kättesaadav IFRSi sihtasutuse veebisaidil⁷.

2.3. LÄBIPAISTVUS JA VASTUTAVUS

2.3.1. LÄBIPAISTVUSEESKIRJAD

Kõik IASB ja rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee koosolekud on üldsusele avatud. Koosolekute päevakorrad avaldatakse eelnevalt ja koosolekuid endid saab vaadata veebis. Lisaks avaldab IASB oma veebisaidil kord kvartalis teabe sidusrühmadega peetud kohtumiste kohta⁸.

2.3.2. SIDUSRÜHMADE ESINDATUS

IFRSi sihtasutuse põhikirja kohaselt tuleb kuus kuraatorit ametisse nimetada Euroopast, samuti Ameerikast ning Aasiast ja Okeaniast, lisaks üks kuraator Aafrikast ja kolm kuraatorit mis tahes piirkonnast, tingimusel et säilitatakse üleüldine geograafiline tasakaal. Samamoodi on IASB juhatuse liikmeks nimetamise kriteeriumiks, et igast piirkonnast nimetatakse neli liiget, Aafrikast üks liige ja mis tahes piirkonnast üks liige.

31. detsembril 2022 kuulus IFRSi nõuandekogusse 51 organisatsiooni, sealhulgas Euroopa Keskpank (EKP), Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (ESMA) ja Euroopa finantsaruandluse nõuanderühm (EFRAG). Komisjon osaleb nõuandekogus vaatljana.

2.3.3. HUVIDE KONFLIKTI VÄLTIMINE

IFRSi sihtasutuse kuratooriumi liikmed nimetatakse ametisse kolmeaastaseks ametiajaks, mida saab üks kord pikendada, ja nad peavad võtma kohustuse tegutseda avalikes huvides. Põhimõtteliselt ei tohi kuraator ja järelevalvenõukogu liige töötada samas organisatsioonis.

Kõik IASB liikmed on täistööajaga ja peavad katkestama kõik töösuhted ja sidemed, mis võivad mõjutada nende sõltumatust. Lähetamine ja endise tööandja juurde tagasipöördumine ei ole lubatud.

⁷ IFRSi sihtasutuse tööplaan: <https://www.ifrs.org/projects/work-plan/>; lõpetatud projektid: <https://www.ifrs.org/projects/completed-projects/>.

⁸ <https://www.ifrs.org/groups/international-accounting-standards-board/stakeholder-engagement-register/>.

2.3.4. RAHASTUSE JAOTUS

2022. aastal sai IFRSi sihtasutus komisjonilt IASBga seotud tegevuseks 3,85 miljonit eurot toetust, mis moodustab 19,4 % tema IASBga seotud tegevuseks saadud maksetest. Komisjon oli endiselt suurim toetaja, kuigi komisjoni ja liikmesriikide eraldatud rahaliste vahendite suhteline osakaal vähenes võrreldes 2021. aastaga (36,5 %-lt 34,4 %-le).

IASBga seotud tegevuseks antud rahastuse jaotus peamiste geograafiliste piirkondade ja rahvusvaheliste raamatupidamisvõrgustike kaupa näitab, et EL ja selle liikmesriigid andsid kogutoetusest 34,4 %, Aasia ja Okeania 35,1 %, rahvusvahelised raamatupidamisvõrgustikud 14,7 %, Ameerika 5,7 %, Aafrika 0 % ja teised 10,1 %.

IFRSi sihtasutusele IASBga seotud tegevuseks tehtavate maksete puhul viimastel aastatel esinenud vähenemissuundumus jätkus ka 2022. aastal. Vabatahtlikud maksed vähenesid veidi, kokku 1,6 % (270 000 Inglise naela), kuid toetajate vahel oli siiski märkimisväärsed erinevusi. Vähenemine tuleneb peamiselt komisjoni toetuste rahastamise kärpimisest 13 % võrra ning Norralt ja Venemaalt saadud otserahastuse peatamisest.

IFRSi sihtasutuse kogu jaotamata kasum oli 31. detsembri 2022. aasta seisuga 49 miljonit Inglise naela. Jaotamata kasumi suurenemine 8,29 miljoni Inglise naela võrra 2022. aastal tulenes suuresti rahast, mis saadi konsolideerimisest organisatsiooniga Value Reporting Foundation (VRF)⁹.

3. EFRAG

3.1. JUHTIMINE

EFRAG on avaliku ja erasektori rahastatav organisatsioon, mis tegutseb Euroopa avalikes huvides ja mille õiguslik vorm on AISBL (Belgia rahvusvaheline mittetulundusühendus). Alates 2022. aastast on EFRAGil kaks ülesannet.

Finantsaruandluse valdkonnas on EFRAGi ülesanne teenida Euroopa avalikku huvi, töötades välja ja edendades Euroopa seisukohti finantsaruandluse valdkonnas ning tagades, et neid seisukohti võetakse IASB standardite kehtestamise protsessis ja sellega seotud rahvusvahelistes aruteludes nõuetekohaselt arvesse. EFRAG annab komisjonile nõu selle kohta, kas EL peaks uued (või muudetud) IFRSi raamatupidamisstandardid kinnitama, tuginedes IASi määruses¹⁰ sätestatud kriteeriumidele, sealhulgas õige ja õiglase ülevaate põhimõttele, ning sellele, kas need toetaksid Euroopa avalikku hüve. Lisaks sellele teeb EFRAG ka ennetavat raamatupidamisalast uurimistegevust.

Volinik McGuinnessi 2021. aasta mais esitatud taotluse¹¹ alusel muutis EFRAG 2022. aastal oma organisatsiooni- ja juhtimisstruktuuri, tuginedes EFRAGi juhatuse esimehe soovitudele. EFRAG lõi finantsaruandluse samba EFRAGi esialgsete volituste jätkamiseks ja kestlikkusaruandluse samba selleks, et töötada välja Euroopa kestlikkusaruandluse standardid

⁹ Value Reporting Foundation oli globaalne mittetulundusühendus, mis pakkus terviklikku vahendite kogumit, et aidata ettevõtjatel ja investoritel välja arendada ühine arusaam ettevõtte väärtusest – kuidas seda luuakse, säilitatakse või aja jooksul kahjustatakse.

¹⁰ Vt 4. joonealune märkus.

¹¹

<https://www.efrag.org/Assets/Download?assetUrl=/sites/webpublishing/SiteAssets/210512%2520Commissioner%2520McGuinness%2520to%2520EFRAG%2520on%2520sustainability.pdf>.

(ESRS) tehniliste nõuannetena Euroopa Komisjonile, et viimane need delegeeritud õigusaktidena vastu võtaks. Finantsaruandluse sambas on EFRAGi liikmesorganisatsioonideks kaheksa Euroopa sidusrühmade organisatsiooni, peamiselt ettevõtjate ja investorite ühendused, ning kümme riiklikku raamatupidamisstandardeid kehtestavat organisatsiooni.

Uue kestlikkusaruandluse sambaga lisandusid kestlikkusaruandluse valdkonnas EFRAGi liikmetele kolm Euroopa sidusrühmade organisatsiooni ja üksteist kodanikuühiskonna organisatsiooni, nende hulgas vabaihendused, ametiühingud, akadeemilised ja tarbijaorganisatsioonid.

Pärast avalikke kandideerimiskutseid ja läbipaistvat valikumenetlust moodustas EFRAG 13. aprillil 2022 kestlikkusaruandluse nõukogu (SRB) ja 25. aprillil 2022 EFRAGi kestlikkusaruandluse tehnilise eksperdirühma (SR TEG). Varasemast EFRAGi juhatusest sai finantsaruandluse nõukogu (FRB) ja varasemast EFRAGi tehnilisest eksperdirühmast (EFRAG TEG) sai finantsaruandluse tehniline eksperdirühm (FR TEG).

Kui komisjon oli pärast Euroopa Parlamendi ja nõukoguga konsulteerimist kandidaadid üles seadnud, määras EFRAG 15. novembril 2022 FRB esimeheks endise Euroopa Parlamendi liikme Wolf Klinzi ja SRB esimeheks Patrick de Cambourgi. Jean-Paul Gauzèsi asemel nimetati EFRAGi haldusnõukogu esimeheks Hans Buysse.

EFRAGi põhikirja ja sisekorraeskirjade kohaselt vastutab EFRAGi haldusnõukogu kõigi EFRAGi tehniliste organite nõuetekohase menetluse järelevalve eest. Selles toetab teda nõuetekohase menetluse komisjon (DPC). EFRAGi nõuetekohase menetluse komisjon alustas tegevust 2022. aasta märtsis uue kahesambalise juhtimisstruktuuri raames.

2022. aasta detsembris tehti äriühingute kestlikkusaruandluse direktiiviga¹² EFRAGile ülesandeks anda tehnilist nõu Euroopa kestlikkusaruandluse standardite (ESRS) kohta. ESRSide eelnõude väljatöötamisel peaks EFRAG kooskõlastama ESRSide eelnõud muude rahvusvaheliste standardite kehtestajatega, eelkõige ISSB ja globaalse aruandlusalgatusega.

3.2. TEGEVUS FINANTSARUANDLUSE SAMBA RAAMES

3.2.1. KINNITAMIS- JA UURIMISTEGEVUS

2022. aastal lähtus EFRAGi töö finantsaruandluse valdkonnas endiselt suures osas IASB, rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite tõlgendamise komitee ja IFRSi sihtasutuse tööprogrammist.

Enne kui EFRAG esitab lõpliku kinnitamisinõuande uue IFRSi raamatupidamisstandardi või juba olemasolevate, IASB poolt vastu võetud IFRSi raamatupidamisstandardite muutmise kohta, saadab ta IASB-le arvamuskirjad (kavandid) ja komisjonile kinnitamisinõuande kavandi. Selline kindel ja nõuetekohane menetlus võimaldab sidusrühmadel avaldada EFRAGi seisukohtade kohta arvamust.

EFRAG andis 2022. aastal välja ühe lõpliku kinnitamisinõuande standardite IFRS 17 „Kindlustuslepingud“ ja IFRS 9 „Finantsinstrumendid“ muudatuse „Võrdlev teave“ kohta ning kaks kinnitamisinõuande kavandit standardi IFRS 16 „Rendiarvestus“ muudatuse

¹² ELT L 322, 16.12.2022, lk 15.

„Rendikohustus müügi- ja tagasirenditehingus“ ja standardi IAS 1 „Finantsaruannete esitamine“ muudatuse „Tingimustega pikaajalised kohustised“ kohta.

EFRAGi FRB saatis ka viis lõplikku arvamuskirja ja seitse tagasisidearuannet ning avaldas uuringuaruanded krüptovara arvestuse ja immateriaalset vara käsitleva parema teabe kohta.

Lisaks jälgis EFRAG hoolega olulisi käimasolevaid IASB projekte, mille tulemusel kehtestab IASB eeldatavasti standardid, mis vajavad ELi kinnitust 2024. või 2025. aastal. Nende projektide hulka kuuluvad „Põhiaruanded“, „Regulatiivsete varade ja regulatiivsete kohustiste arvestus“, „Äriühendused – avalikustamine“ ja „Omakapitali omadustega finantsinstrumendid“. EFRAG korraldas 2022. aastal ulatuslikku teavitustegevust ja ümarlauakohtumisi, et teha kindlaks, kas ja kuidas IASB arvamusel toimiksid arvestuslikud käsitleused Euroopa sidusrühmade jaoks või tekitaksid probleeme kohaldamisel. EFRAG teavitas seejärel IASBd Euroopa sidusrühmade võimalike probleemidest.

EFRAG määrati Raamatupidamisstandardite Kehtestajate Rahvusvahelise Foorumi (IFASS) (varem riiklike standardite kehtestajate rühm NSS) eesistujaks, mis annab tunnistust EFRAGi heast mainest. IFASSi kuuluvad maailma riikide standardite kehtestajad ja muud äriühingute aruandluse küsimustega lähedalt seotud organisatsioonid.

Akadeemilise nõuandekogu ja võrgustiku kaudu tõhustas EFRAG koostööd akadeemiliste ringkondadega.

3.2.2. KESTLIKKUSARUANDLUSE SAMMAS

21. aprillil 2021 võttis komisjon vastu äriühingute kehtlikkusaruandluse direktiivi ettepaneku,¹³ et mittefinantsaruandluse direktiivi sätteid läbi vaadata ja neid tugevdada. Ettepanek oli ELi kestliku rahanduse tegevuskava oluline algatus ja see on tähtis Euroopa rohelise kokkuleppe eesmärkide saavutamiseks. Komisjoni ettepanekuga, milles Euroopa Parlament ja nõukogu jõudsid poliitilisele kokkuleppele 21. juunil 2022, nähti ette ESRSide vastuvõtmine Euroopa Komisjoni delegeeritud õigusaktidena, võttes arvesse EFRAGi poolt tehniliste nõuannetena välja töötatud ESRSide eelnõusid, rakendades nõuetekohast menetlust, avalikku järelevalvet ja läbipaistvust ning kasutades asjaomaste sidusrühmade eksperditeadmisi. Äriühingute kehtlikkusaruandluse direktiiv võeti vastu ja avaldati Euroopa Liidu Teatajas 2022. aasta detsembris¹⁴.

2021. aastal alustas tegevust Euroopa kehtlikkusaruandluse standardite projekti rakkerühm (PTF-ESRS) ESRSide projektipõhiseks väljatöötamiseks. Äriühingute kehtlikkusaruandluse direktiivi ettepaneku ajakavast kinni pidamiseks alustas PTF-NFRS ESRSide eelnõude esialgse komplekti väljatöötamist paralleelselt seadusandlike läbirääkimistega komisjoni ettepaneku üle võtta vastu äriühingute kehtlikkusaruandluse direktiiv. Eesmärk oli esitada standardite projektid EFRAGi SRB-le, et võimaldada nõuetekohast avalikku konsulteerimist

¹³ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega muudetakse direktiivi 2013/34/EL, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja määrust (EL) nr 537/2014 seoses äriühingute kehtlikkusaruandlusega, COM(2021) 189 final.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2464, millega muudetakse määrust (EL) nr 537/2014, direktiivi 2004/109/EÜ, direktiivi 2006/43/EÜ ja direktiivi 2013/34/EL seoses äriühingute kehtlikkusaruandlusega (ELT L 322, 16.12.2022, lk 15).

ESRSide teemal. 28. aprillil 2022 esitas EFRAGi SRB esimesed 13 ESRSi eelnõud avalikuks konsulteerimiseks¹⁵.

Äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi teemal 2022. aasta juunis saavutatud poliitilisest kokkuleppest tulenevalt tegid EFRAGi SRB ja SR TEG tõhusat tööd ESRSide eelnõude koostamiseks. Äsja moodustatud EFRAGi SRB ja SR TEG korraldasid 2022. aasta 30. aprillist 8. augustini kestnud avaliku konsulteerimise raames ESRSide eelnõude teemal sagedasi avalikke kohtumisi, ettevalmistavaid ümarlaudu ja teavitussüritusi.

EFRAG sai ESRSi-teemalisele konsulteerimisele ligikaudu 700 vastust 19 ELi liikmesriigist ja EMP riigist, kusjuures kõige rohkem saadeti vastuseid Prantsusmaalt ja Saksamaalt. Mõned vastused saadi ELi-välistelt, sealhulgas Jaapani ja Ameerika Ühendriikide sidusrühmadelt. Avaliku konsulteerimise järel tegi EFRAG mõned tähtsad muudatused: vaidlustatava eelduse põhine käsitus asendati enamiku ESRSide puhul olulisuse hindamisega; üks valdkondadevaheline ESRS jäeti välja; märkimisväärselt vähendati avalikustamismõnede ja andmepunktide arvu ning lisati väärtusahela aruandlust puudutavad üleminekusätted.

EFRAGi SRB esitas esimesed 12 ESRSide lõplikku eelnõud Euroopa Komisjonile 20. novembril 2022. Komisjon võttis need vastu 31. juulil 2023 pärast nende täiendavat lihtsustamist, proportsionaalsuse suurendamist ja täiendavate üleminekuperioodide lisamist.

2022. aasta novembris lõi EFRAG ka kaks töösuunda väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjatega (edaspidi „VKEd“) seotud standarditega tegelemiseks. Esimene suund tuleneb äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivist, et välja töötada lihtsustatud standard börsil noteeritud VKEdele, väikepankadele ja kaptiivkindlustusandjatele (edaspidi ühiselt „noteeritud VKEd“). Teine töösuund ei kuulu äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivi kohaldamisalasse ja oli ajendatud vajadusest luua turul vabatahtlik kestlikkusaruandluse standard noteerimata VKEdele ja mikroettevõtjatele, et aidata neil toime tulla pankade või väärtusahela partnerite keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimismõnede teemal.

Ühtlasi alustas EFRAGi digitaalse aruandluse rühm 2022. aasta novembris XBRL-taksonoomia rakendamise projekti elluviimist. Eesmärk on luua terviklik ESRSide XBRL-taksonoomia, mis võimaldab ESRSide kohaste aruannete digitaalset sildistamist, ning võimaldada aruannete kasutajatel tarbida masinloetavaid keskkonna-, sotsiaal- ja juhtimisalaseid andmestikke, nagu on ette nähtud äriühingute kestlikkusaruandluse direktiivis.

3.3. LÄBIPAISTVUS JA VASTUTAVUS

3.3.1. LÄBIPAISTVUSEESKIRJAD

EFRAGil on läbipaistev avalik nõuetekohane menetlus. Samuti lõi EFRAG 2022. aasta märtsis nõuetekohase menetluse komisjoni, mis aitab haldusnõukogul jälgida, kas EFRAGi FRB ja SRB järgivad EFRAGi nõuetekohase menetluse korda ja sisekorraeeskirju. EFRAGi nõuetekohane menetlus võimaldab kõigil Euroopa sidusrühmadel esitada EFRAGile kaalumiseks oma arvamusi. See tagab, et EFRAGi seisukohtade kujundamisel võetakse arvesse

¹⁵ <https://efrag.org/lab3>.

raamatupidamis- ja majandusmudelite ning arvamuste mitmekesisust Euroopas, eelkõige seoses IFRSi raamatupidamisstandardite kinnitamisega ja ESRSide väljatöötamisega.

EFRAG avaldab oma nõuetekohase menetluse raames esialgse seisukoha konsultatsiooni tarvis, katsetab standardeid reaalsetes tingimustes ja koostab muid mõjuanalüüse, korraldab teavitusüritusi (millest mõned on suunatud eelkõige kasutajatele) ja teeb uuringuid, avaldab nende tulemused tagasisidearuannetes ja avaldab seejärel oma lõplikud seisukohad. EFRAG aitab kaasa tõendipõhisele standardite kehtestamisele, korraldades kvantitatiivseid uuringuid, mille tulemusi kasutatakse EFRAGi arvamuskirjade ja kinnitamisnõuannete aruteludes ning mis on järk-järgult muutumas EFRAGi uurimistegevuse üha olulisemaks osaks.

EFRAG FRB ja EFRAG SRB, EFRAG FR TEGi ja EFRAG SR TEGi ning EFRAGi standardite koostajate nõuandefoorumi (EFRAG CFSS) koosolekud on avalikud. Koosolekute päevakorrad, abimaterjalid ja kokkuvõtted avaldatakse EFRAGi veebisaidil. Alates 2018. aasta märtsist saab koosolekuid jälgida ka internetis ja salvestised on veebis kättesaadavad mitu kuud.

EFRAG peab avalikku läbipaistvusregistrit, mis hõlmab EFRAG FRB ja EFRAG SRB esimeeste, EFRAG FR TEGi ja EFRAG SR TEGi esimeeste ning EFRAGi tegevjuhi koosolekuid.

3.3.2. ESINDATUS JA ARUANDEKOHUSTUS

EFRAG püüab saavutada oma finants- ja kestlikkusaruandluse nõukogudes, asjaomastes tehnilistes eksperdirühmades, oma töörühmades ja nõuandekogudes, samuti Euroopa ettevõtete aruandluslabori juhtrühmas ja selle projektide rakkerühmades sobiva geograafilise, professionaalse ja soolise tasakaalu. FRB ja SRB ning nende tehniliste eksperdirühmade sama kodakondsusega liikmete arv on piiratud ning kehtestatud on ametialast tausta ja soolist tasakaalu käsitlevad eeskirjad.

EFRAGi liikmesorganisatsioonid nimetavad EFRAGi juhatuse liikmed. 2022. aastal paranes FRBs ja SRBs ning asjaomastes tehnilistes eksperdirühmades veelgi nii sooline tasakaal kui ka geograafiline esindatus.

3.3.3. HUVIDE KONFLIKTI VÄLTIMINE

EFRAG on kehtestanud huvide konflikti vältimise korra, mis toetab tema avalike huvidega seotud volitusi ja on avaldatud EFRAGi veebisaidil¹⁶. EFRAGi juhatuse liikmed ja EFRAGi töötajad kinnitavad igal aastal oma sõltumatust, allkirjastades deklaratsiooni.

3.3.4. KONTAKTID EUROOPA PARLAMENDI JA LIIKMESRIIKIDEGA

EFRAG osaleb korrapäraselt Euroopa Komisjoni raamatupidamise regulatiivkomitee koosolekutel, et arutada liikmesriikide ekspertidega lahendamata küsimusi, eelkõige seoses IFRSi raamatupidamisstandardite kinnitamisega.

¹⁶ www.efrag.org.

EFRAG on aeg-ajalt ühenduses Euroopa Parlamendi liikmetega. Kestlikkusaruandluse valdkonnas on Euroopa Parlament loonud kestlikkusaruandluse töörühma, mis suhtleb korrapäraselt EFRAGiga.

3.4. MITMEKESISTAMINE JA EELARVE

EFRAGi tegevuskulud olid 2022. aastal kokku 11 miljonit eurot, sealhulgas hinnanguliselt 3,9 miljoni euro suurune mitterahaline toetus kolmandatelt isikutelt. Vahendeid oli 50 000 euro võrra vähem kui kulusid. Seepärast arvati kahju maha EFRAGi jaotamata kasumist, mis oli 2021. aasta lõpus 4,6 miljonit eurot.

Saadud mitterahalise toetuse hulka kuulub EFRAG FRB ja SRB, EFRAG FR TEGi ja SR TEGi liikmete aeg (ainult esimehed on tasustatud) ning ajutised lähetused EFRAGi sekretariaati.

Komisjon rahastas 2022. aastal kuni 60 % EFRAGi rahastamiskõlblikest kuludest. Komisjoni toetus oli 2022. aastal 3,97 miljonit eurot. Muud rahalised maksed saadi finantsaruandluse valdkonnas Euroopa sidusrühmade organisatsioonidelt (615 000 eurot) ja riiklikelt (st Prantsusmaa, Saksamaa, Ühendkuningriigi, Itaalia, Madalmaade, Taani, Hispaania, Rootsi ja Luksemburgi) sidusrühmade organisatsioonidelt (1,525 miljonit eurot).

Kestlikkusaruandluse valdkonnas saadi Euroopa sidusrühmade organisatsioonidelt 0,248 miljonit eurot, riiklikelt kestlikkusega tegelevatelt organisatsioonidelt 0,44 miljonit eurot ja kodanikuühiskonna organisatsioonidelt 0,054 miljonit eurot vahendeid. Sellele lisaks sai EFRAG 0,178 miljonit eurot sihtotstarbelisi vahendeid muu hulgas Prantsusmaa standardite kehtestajalt, suurte audiitorühingute Euroopa kontaktrühmalt ja mittetulundusühenduselt Accountancy Europe.

Sihtotstarbeline rahastamine ja tuginemine mitterahalisele toetusele ei ole kestlik rahastamismudel ega vastavuses EFRAGi kestlikkusstandardite kehtestamise tegevusega. Seetõttu optimeerib komisjon 2023. aastaks ELi eelarve ja eelarve-eeskirjade raames ELi toetust, jagades tegevustoetuse kaheks: finantsaruandlusega seotud tegevuse toetus ja kestlikkusaruandlusega seotud tegevuse toetus. Seejuures on kestlikkusaruandlusega seotud tegevuse kaasrahastamise protsentuaalne osakaal märkimisväärselt suurem. See aitab täita EFRAGi struktuurseid rahastamisvajadusi.

4. PIOB

4.1. JUHTIMINE

PIOB on ülemaailmne sõltumatu järelevalveasutus, mis teeb järelevalvet rahvusvaheliste auditeerimis- ja kindlustandvate töövõtude standardite ning eetikastandardite kehtestamise protsessi üle, mille on sõnastanud sellised rahvusvahelised standardite kehtestamise kogud nagu rahvusvaheline auditeerimis- ja kindlustandvate töövõtude standardite komitee (IAASB) ning rahvusvaheline eetikastandardite koostamise kogu (IESBA). PIOBi peamine ülesanne on tagada, et IAASB ja IESBA järgiksid nõuetekohast protsessi standardite ja strateegiate väljatöötamiseks kooskõlas avaliku huvi raamistikuga. Järelevalve tegemiseks teevad PIOBi juhatus ja järelevalvetöötajad pidevaid vaatlusi ja võtavad järeelmeetmeid seoses standarditega, mida IAASB ja IESBA välja töötavad.

2020. aasta järelevalverühma reformi elluviimise käigus¹⁷ viidi IAAS ja IESBA üle uue õigusliku üksuse, s.o Eetika- ja Auditeerimisstandardite Rahvusvahelise Sihtasutuse (IFEA) alla, mis on sõltumatu Rahvusvahelisest Arvestusekspertide Föderatsioonist (IFAC). IFEA on asutatud Ameerika Ühendriikides Delaware'i osariigis. IFEA alustas tegevust 2022. aasta novembris kuueliikmelise kuratooriumiga. Jätkuvalt Madridist juhitud PIOB nimetab nendest neli liiget, sealhulgas esimehe¹⁸.

Järelevalverühm, mille liige on ka komisjon, jälgib seda, kuidas PIOB teeb standardite kehtestamise protsessi üle järelevalvet, ja nimetab ametisse PIOBi liikmed (sealhulgas esimehe).

4.2 TEGEVUS

PIOB kinnitas kontrolli tulemusel, et IAASB ja IESBA pidasid tulemuslikult kinni nõuetekohase menetluse korrast ning võtsid nõuetekohaselt arvesse avalikku huvi standardite koostamise tegevuses, sealhulgas kolme standardi ja IAASB 2022.–2023. aasta tööplaani kinnitamisel. Pärast seda, kui PIOB asutas 2021. aasta novembris standardite kehtestamise kogude ametissenimetamise komisjoni, viidi 2022. aastal lõpule IAASBsse ja IESBasse kandideerimise taotluste ja nimetamise esimene tsüklil. Ametissenimetamise komisjon esitas oma soovitusel 2022. aasta suvel ja PIOB kinnitas need oktoobris.

PIOB korraldas 7. oktoobril 2022 Madridis oma kolmanda avaliku huvi seminari, mis oli ette nähtud kestlikkusaruandluse, kindlustandva töövõtu ja mittefinantsaruannete valdkonna osalejatele, eelkõige investorite kogukonna reguleerijatele ja standardite kehtestajatele¹⁹.

29. juunil 2023 avaldas PIOB oma 18. avaliku aruande, mis annab PIOBi tegevusest täieliku ülevaate²⁰.

4.3. RAHASTAMISE MITMEKESISTAMINE

PIOBi rahastamine on korraldatud viisil, mis tagab nii tema tegeliku kui ka tajutava sõltumatuse raamatupidamisvaldkonnast. Alates PIOBi asutamisest 2005. aastal kuni 2010. aastani, mil jõustus otsusega 716/2009/EÜ kehtestatud ühenduse rahastamisprogramm, rahastas PIOBi aga üksnes IFAC. Alates 2010. aastast on suuruselt teine rahastaja olnud Euroopa Liit. 2022. aastal olid PIOBi tulud 2 191 120 eurot. ELi toetus oli 350 000 eurot (15,97 %), samas kui IFACi toetus oli 1 392 754 eurot (63,56 %), mis jääb alla määrase (EL) 2021/690 artikli 12 lõikega 3 lubatud kahe kolmandiku ülempiiri. Muud toetused saadi Rahvusvaheliselt Väärtpaberijärelevalve Organisatsioonilt (IOSCO), Rahvusvaheliste Arvelduste Pangalt (BIS), auditi valdkonda reguleerivate sõltumatute asutuste rahvusvaheliselt foorumilt (IFIAR), Ühendkuningriigi finantsaruandluse nõukogult (FRC), Šveitsi föderaalset auditi järelevalveasutust ja Taiwan'i finantsjärelevalvekomisjonilt, samal ajal kui Hispaania valitsus annab tasuta kasutada Madridi büroo ruumid. Vahendeid tuleb täiendavalt mitmekesistada ja koos PIOBiga otsib järelevalverühm teisi toetajaid, et vähendada veelgi raamatupidamisvaldkonnalt, eriti IFACilt saadavat rahastamist.

¹⁷ https://www.iosco.org/about/monitoring_group/pdf/2020-07-MG-Paper-Strengthening-The-International-Audit-And-Ethics-Standard-Setting-System.pdf.

¹⁸ Vt www.ethicsandaudit.org.

¹⁹ Vt <https://piobworkshop.org>.

²⁰ <https://ipiob.org/>.

5. KOKKUVÕTE

ELi rahastus on olnud kolme abisaaja (IFRSi sihtasutus, EFRAG ja PIOB) jaoks hädavajalik. ELi rahastamine võimaldas IASB-l välja töötada kvaliteetsed IFRSi raamatupidamisstandardid. ELi rahastamine oli vajalik ka selleks, et EFRAG saaks teenida Euroopa avalikku huvi, töötades välja ja edendades Euroopa seisukohti finantsaruandluse valdkonnas, ning et ta saaks välja töötada Euroopa kestlikkusaruandluse standardid Euroopa Komisjonile antavate tehniliste nõuannete kujul. Peale selle aitas ELi rahastamine PIOBil kaitsta rahvusvaheliste auditeerimisstandardite kehtestamisega seotud avalikku huvi.